

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Consiliul Europei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a treia

Cauza SUCIU ARAMA împotriva ROMÂNIEI

(cererea nr. 25603/02)

Hotărâre

Strasbourg

9 noiembrie 2006

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile definite la articolul 44 § 2 al Convenției. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Suciul contra României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (secția a treia), reunită în camera formată din:

Domnii B.M. ZUPANCIC, președinte,

J. HEDIGAN,

C. BIRSAN,

Doamna A. GYULUMYAN,

Domnii E. MYJER,

DAVID THOR BJORGVINSSON

Doamna I. ZIEMELE, judecători

și Domnul V. BERGER, grefierul secției,

După ce a deliberat în camera de consiliu din 19 octombrie 2006,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 25603/02) îndreptată împotriva României prin care un cetățean al acestui stat, Doamna Marilena Suciu Arama (“reclamanta”), a sesizat Curtea la data de 6 mai 2002 în temeiul articolului 34 al Convenției de protecție a Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale (“Convenția”).

2. Reclamanta a fost reprezentată de Domnul Doru Suciu Arama, profesor. Guvernul român (“Guvernul”) este reprezentat de împuternicitul său, Doamna R. Rizoiu, apoi de Doamna B. Rămășcanu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. Cererea a fost repartizată secției a treia a Curții (articolul 52 § 1 al regulamentului). În cadrul acesteia, camera însărcinată să examineze cauza (articolul 27 § 1 al Convenției) a fost constituită în conformitate cu articolul 26 § al regulamentului.

4. La data de 24 iunie 2005, președintele celei de-a treia secții a decis să comunice cererea Guvernului. Prevalându-se de articolul 29 § 3 al Convenției, ea a decis că vor fi examinate în același timp admisibilitatea și temeinicia cauzei.

5. Atât reclamanta cât și Guvernul au depus observații scrise asupra fondului cauzei (articolul 59 § 1 al reglementării).

DE FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

6. Reclamantul s-a născut în 1942 și locuiește la București.

7. În 1950, în temeiul decretului de naționalizare nr. 92/1950 statul a intrat în posesia unui bun imobiliar, situat la nr. 64-66 în strada Dionisie Lupu, în București și format dintr-o casă conținând mai multe apartamente, care aparținea tatălui reclamantei.

1. Acțiune în revendicare

8. La 16 iunie 1996 reclamanta și surorile sale, A.N.S. și P.S.E. au formulat împotriva Primăriei București și a comisiei pentru aplicarea legii nr. 112/95 o acțiune în revendicare a bunului mai sus menționat. La judecătoria sectorului 1 al Municipiului București ele au menționat că bunul fusese naționalizat din greșeală în temeiul decretului nr. 92/50, deoarece părinții lor făceau excepție de la naționalizare.

9. Printr-o sentință din 9 octombrie 1996 tribunalul a dat câștig de cauză acțiunii lor, a constatat că bunul a fost naționalizat din greșeală și că ele erau proprietarele bunului. În lipsa apelului această sentință a devenit definitivă.

2. Vânzarea apartamentului nr. 3 al bunului în litigiu

10. La data de 25 noiembrie 1996 Primăria București a vândut locatarului A.O. apartamentul nr. 3 ce face parte din bunul în litigiu. Această vânzare s-a efectuat prin intermediul societății “H”, administratoarea bunurilor imobiliare ale statului. La o dată neprecizată A.O. a decedat și A.M. a continuat acțiunea în calitate de moștenitor.

3. Acțiune în anulare a contractului de vânzare privind apartamentul nr. 3

11. La data de 4 noiembrie 1998 reclamanta și surorile sale au chemat în justiție societățile “H” și “R”, Primăria București și terțul cumpărător pentru a se constata nulitatea vânzării apartamentului în cauză. Ele au menționat că statul nu mai era

proprietarul bunului în momentul vânzării sale și au invocat articolele 948 și 966 ale codului civil, care prevăd că obligația asumată în temeiul unei cauze ilicite nu ar putea produce efecte. Ele au cerut de asemenea evacuarea terțului cumpărător.

12. În anul 2000 A.M. a decedat. Reclamanta și surorile ei au cerut chemarea în justiție a lui P.D. și P.M., moștenitorii lui A.M.

13. Printr-o sentință din 6 iunie 2000 judecătoria București le-a respins acțiunea ca neîntemeiată. Ea a considerat că părțile din contract erau de bună credință, reclamanta și surorile sale neaducând dovada că știau despre existența titlului de proprietate. Ea a respins de asemenea acțiunea de evacuare ca neîntemeiată. Reclamanta și surorile sale au înaintat apel împotriva acestei sentințe.

14. Printr-o hotărâre din 26 aprilie 2001 tribunalul București le-a respins apelul ca neîntemeiat. Reclamanta și surorile ei au înaintat un recurs împotriva acestei hotărâri.

15. Printr-o hotărâre din 13 noiembrie 2001 Curtea de apel București le-a respins recursul, confirmând astfel deciziile anterioare.

4. Cumpărarea apartamentului nr. 3

16. Din elementele dosarului reiese că la 1 octombrie 2003 reclamanta a cumpărat bunul aflat în litigiu contra sumei de 9.827 euro (EUR).

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE PERTINENTE

17. Dispozițiile legale și jurisprudența interne pertinente sunt descrise în hotărârile *Brumărescu contra României* ([GC] nr. 28342/95, CEDO 1999-VII, pag. 250-256, §§ 31-44), *Străin și alții contra României* (nr. 57001/00, §§ 19-26, 21 iulie 2005), *Păduraru contra României* (nr. 63252/00, §§ 38-53, 1 decembrie 2005) și *Porteanu contra României* (nr. 4596/03, §§ 23-25, 16 februarie 2006).

DE DREPT

I. ASUPRA ÎNCĂLCĂRII INVOCATE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR.1

18. Reclamantul se plânge că vânzarea către terți confirmată prin hotărârea Curții de apel București din 13 noiembrie 2001 a încălcat articolul 1 al Protocolului nr. 1, care prevede astfel:

“Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât din cauza unei utilități publice și în condițiile prevăzute de lege și principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului pe care îl dețin statele de a pune în vigoare legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosirea bunurilor în conformitate cu interesul general sau pentru a asigura plata impozitelor sau altor contribuții sau amenzilor.”

A. Asupra admisibilității

19. Curtea constată că cererea nu este clar nefondată în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. Ea relevă de altfel că nu se lovește de nici-un alt motiv de inadmisibilitate și ca atare o declară admisibilă.

B. Asupra fondului

20. Guvernul consideră că autoritățile naționale beneficiază de o amplă putere discreționară nu numai în privința alegerii măsurilor vizând garantarea respectului drepturilor patrimoniale sau reglementarea în materie de drept al proprietății, ci și pentru a avea timpul necesar punerii lor în practică. Cu acest titlu el rezumă obiectivele legii nr. 10/2001, care a fost prima lege ce a reglementat la modul general problema imobilelor

naționalizate încercând crearea unui echilibru între cerințele reparației și siguranța raporturilor juridice, și în sfârșit ale legii nr. 247/2005, care a modificat și a completat legea nr. 10/2001 creând cadrul instituțional și financiar pentru o aplicare mai efectivă a acestei ultime legi. În fine, Guvernul consideră că ingerința în dreptul de proprietate al reclamantei era prevăzută de legea internă, viza un interes public și era proporțională cu scopul urmărit.

21. Reclamanta contestă afirmația Guvernului. Ea subliniază că în sentința din 9 octombrie 1996, care n-a fost niciodată contestată de către stat, judecătoria sectorului 1 București a considerat că ea era proprietara bunului în cauză și că naționalizarea abuzivă de către stat era lipsită de orice efect juridic. Reclamanta contestă interesul public invocat de Guvern, precum și posibilitatea de a primi o reparație în temeiul legilor nr. 112/95 și 10/2001.

22. Curtea amintește că, în mai multe cauze recente, ea a considerat că vânzarea de către stat a bunului altuia către terți de bună credință, chiar și atunci când este anterioară confirmării în justiție în mod definitiv a dreptului de proprietate al altuia, constituia o privare de bun. O asemenea privare, combinată cu lipsa totală a despăgubirii, este contrară articolului 1 al Protocolului nr. 1 (*Străin* citat anterior, §§ 39, 43 și 59, și *Porteanu* citat anterior, § 32).

23. În plus, în cauza *Păduraru* citată anterior, Curtea a constatat că statul și-a încălcat obligația pozitivă de a reacționa în timp util și cu coerență în fața chestiunii de interes general pe care o constituie restituirea sau vânzarea imobilelor intrate în posesia sa în temeiul decretelor de naționalizare. Ea a considerat de asemenea că incertitudinea generală creată astfel s-a repercutat asupra reclamantului care s-a aflat în imposibilitatea

de a recupera ansamblul bunului său, în condițiile în care dispunea de o sentință definitivă de condamnare a statului să i-l restituie (*Păduraru* citat anterior, § 112).

24. În cazul în speță Curtea nu vede nici-un motiv pentru care să se îndepărteze de jurisprudența citată anterior, situația de fapt fiind vizibil aceeași. Ca și în cauza *Păduraru citată anterior*, în prezenta cauză, niște terți au devenit proprietari după ce dreptul de proprietate al reclamantei a făcut obiectul unei confirmări definitive. Și, la fel ca în cauza *Străin*, reclamanta a fost recunoscută în cazul în speță drept proprietar legitim, tribunalul considerând incontestabil titlul său de proprietate, având în vedere caracterul abuziv al naționalizării.

25. Curtea constată că vânzarea bunului reclamantei, în temeiul legii nr. 112/1995, a împiedicat-o să beneficieze de proprietate sa și că nici-o despăgubire nu i-a fost acordată pentru această privare.

26. Curtea observă că la 22 iulie 2005 a fost adoptată legea nr. 247/2005 de modificare a legii nr. 10/2001. Această nouă lege prevede că persoanele ale căror bunuri imobile au intrat în mod abuziv în patrimoniul statului între 1945 și 1989 au dreptul la o despăgubire la nivelul valorii de piață a bunului care nu poate fi restituit, între altele din cauza vânzării legale a bunului de către stat terților, sub forma acțiunilor la un organism de plasament al valorilor mobiliare (*Proprietatea*).

27. Curtea nu este convinsă de argumentul Guvernului conform căruia reclamanta ar fi putut obține o despăgubire dacă ar fi înaintat o cerere în temeiul legii nr. 10/2001, modificată de legea nr. 247/2005.

28. Curtea remarcă faptul că legea nr. 247/2005 nu funcționează în prezent într-un mod care ar face să se ajungă la acordarea efectivă a unei despăgubiri vechilor proprietari

deposedați de imobilele lor naționalizate și că această lege nu ia în calcul prejudiciul suferit de persoanele private astfel de bunurile lor, înainte de intrarea sa în vigoare, din cauza lipsei prelungite a despăgubirii (a se vedea, *mutatis mutandis*, între altele, *Porteanu* citat anterior, § 34). Astfel, ea constată că procedura de autorizare a *Proprietatea* de către Consiliul național al valorilor mobiliare (“CNVM”) și transformarea titlurilor de valoare ale primei în acțiuni cotate la bursă, operațiuni necesare pentru ca despăgubirile prevăzute de legea mai sus menționată să poată avea o valoare efectivă, nu au avut loc până în prezent. Prin urmare, Curtea consideră că faptul pentru reclamantă de a fi urmat procedura reglementată de legea nr. 10/2001 nu i-ar fi permis să beneficieze în prezent de o despăgubire efectivă.

29. În consecință, Curtea consideră că faptul că reclamanta a fost privată de dreptul său de proprietate asupra apartamentului respectiv, combinat cu lipsa totală a despăgubirii, a făcut-o să sufere o greutate disproporționată și excesivă, incompatibilă cu dreptul la respectarea bunurilor sale garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1.

Prin urmare, această dispoziție a fost încălcată.

II. ASUPRA ÎNCĂLCĂRII INVOCATE LA ARTICOLUL 6 § 1 AL CONVENȚIEI

30. Reclamantul se plânge de soluția procedurii în anulare a contractului de vânzare privind apartamentul în chestiune, care s-a încheiat prin hotărârea din 13 noiembrie 2001 a Curții de apel București. Ea invocă articolul 6 § 1 al Convenției care prevede următoarele:

“Orice persoană are dreptul la audierea echitabilă a cauzei sale (...) de către un tribunal (...), care va decide (...) asupra contestațiilor privind drepturile și obligațiile cu caracter civil (...)”.

31. Curtea consideră, ținând cont de concluziile sale ce figurează la paragrafele 22-25 de mai sus, că nu trebuie să decidă asupra fondului acestei plângeri (a se vedea, *mutatis mutandis* între altele, *Laino contra Italiei* [GC], nr. 33158/96, § 25, CEDO 1999-I, *Zanghi contra Italiei*, hotărârea din 19 februarie 1991, seria A nr. 194-C, pag. 47, § 23 și *Biserica catolică din Canea contra Greciei*, hotărârea din 16 decembrie 1997, *Culegere* 1997-VIII, § 50).

III. ASUPRA APLICĂRII ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

A. Dauna

32. În temeiul articolului 41 al Convenției,

“Dacă Curtea declară că a existat încălcarea Convenției sau Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți contractante nu permite să se șteargă decât incomplet consecințele acestei încălcări, Curtea acordă părții vătămate, dacă este cazul, o reparație echitabilă”.

33. Reclamanta cere acordarea sumei de 537.847.400 lei românești (ROL), adică 15.500 euro (EUR) reprezentând suma actualizată (în funcție de rata inflației) pe care a plătit-o pentru executarea contractului de vânzare privind bunul său. Ea cere 12.000 euro cu titlu de daună morală pentru frustrarea și stresul suferite în timpul procedurii litigioase de ea și mama sa.

34. Guvernul contestă suma daunelor materiale așa cum a fost expusă de reclamantă și face trimitere la o scrisoare a Institutului național de statistică ce precizează rata oficială de inflație. Conform calculelor efectuate de Guvern, ținând cont de indicele oficial de inflație comunicat de respectivul institut, suma prejudiciului material ar trebui să fie 467.015.450 ROL, adică 13.483 euro. În privința cererii pentru prejudiciul moral,

Guvernul consideră că acest prejudiciu ar fi suficient compensat prin constatarea încălcării și că, în orice caz, suma cerută este excesivă.

35. Curtea amintește că o hotărâre de constatare a unei încălcări implică pentru statul pârât obligația juridică, conform Convenției, de a pune capăt încălcării și de a-i elimina consecințele. Dacă dreptul intern nu permite să se șteargă decât imparțial consecințele acestei încălcări, articolul 41 al Convenției conferă Curții puterea de a acorda o reparație părții lezate prin acțiunea sau omisiunea în legătură cu care s-a constatat încălcarea Convenției. În exercitarea acestei puteri ea dispune de o anumită latitudine; adjectivul “echitabil” și partea de frază “dacă e cazul” stau mărturie în acest sens.

36. În circumstanțele speței Curtea consideră că restituirea prețului plătit de reclamantă cu ocazia încheierii contractului de vânzare privind bunul în litigiu, actualizat în funcție de indicii comunicați de Institutul național de statistică ar pune reclamanta pe cât posibil într-o situație echivalentă cu cea în care s-ar afla dacă cerințele articolului 1 al Protocolului nr. 1 nu ar fi fost încălcate.

Curtea consideră că trebuie acordată reclamantei suma de 14.000 euro cu acest titlu.

37. În plus, Curtea consideră că evenimentele în cauză au implicat atingeri grave aduse dreptului reclamantei la respectarea bunului său, pentru care suma de 1.400 euro reprezintă o reparație echitabilă a prejudiciului moral suferit.

B. Cheltuieli și taxe

38. Reclamanta cere de asemenea 600 euro pentru cheltuielile și taxele plătite în fața Curții. Ea nu a trimis nici-un act doveditor în acest sens.

39. Guvernul se opune restituirii cheltuielilor de judecată care nu sunt nici în mod real și necesar expuse nici susținute de acte doveditoare pertinente.

40. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor și taxelor sale decât în măsura în care li s-a stabilit caracterul real, necesitatea și caracterul rezonabil al valorii lor. În cazul în speță și ținând cont de elementele aflate în posesia sa și de criteriile mai sus menționate, Curtea respinge cererea referitoare la cheltuielile și taxele pentru procedura în fața Curții.

C. Dobânzi moratorii

41. Curtea consideră adecvat să bazeze rata dobânzilor moratorii pe baza ratei dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii centrale europene majorată cu un procent de trei puncte.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. Declară cererea admisibilă;
2. Decide că s-a încălcat articolul 1 al Protocolului nr.1;
3. Decide că nu trebuie să hotărască asupra încălcării invocată de articolul 6 § 1 al Convenției;
4. Decide
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantei, în termen de trei luni începând din ziua în care prezenta sentință va deveni definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției sumele următoare, de transformat în lei la cursul de schimb din ziua efectuării plății:
 - i. 14.000 euro (paisprezece mii euro) pentru dauna materială;
 - ii. 1.400 euro (o mie patru sute euro) pentru prejudiciul moral;

iii. orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit pentru sumele mai sus menționate;

b) că începând de la expirarea respectivului termen și până la plată, această sumă se va mări cu o dobândă simplă la o rată egală cu cea de împrumut marginal a Băncii centrale europene aplicabil în această perioadă, mărit cu un procent de trei puncte;

5. Respinge cererea de reparație echitabilă pentru restul.

Redactată în franceză, apoi comunicată în scris la data de 9 noiembrie 2006 cu aplicarea articolului 77 §§ 2 și 3 al regulamentului.

Vincent Berger

Boštjan M. Zupancic

Grefier

Președinte